

Område av riksintresse för friluftsliv i Västra Götalands län

Namn: Örekilsälvens nedre del	Datum: 2016-03-16
	Områdesnummer: FO 49
Kommun: Munkedal	Kommunnummer: 1430
Riksintresset berör flera kommuner: Området berör endast Munkedals kommun	
Area: 409 ha, varav 375 ha land och 34 ha vatten.	
Huvudkriterier: • Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och kulturmiljöer. • Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.	
Stödkriterier: • Stränder och vatten lämpliga för fritidsfiske • Vatten med god tillgång på fisk och goda förutsättningar för fiske • Goda möjligheter att komma till och in i området	
Friluftaktiviteter: Vandring, strövande, promenader, naturupplevelser, kulturupplevelser, fritidsfiske, löpning, geocaching, fågelskådning.	
Områdets kärnvärden Relativt lättillgängligt och varierat område med goda möjligheter att uppleva artrik ädellövskog i ett ravinlandskap med västkustens största vattendrag norr om Göta älv. Bohusleden är en omtyckt vandringsled som går genom ravinen. Örekilsälven är även ett uppskattat område för lax- och öringfiske.	
Tillgänglighet Det finns flera busslinjer som angör Munkedal och vägar nära Örekilsälven. Det går också att åka tåg till Munkedal. Via Bohusleden kommer man in i området.	
Beskrivning av områdets värden: Örekilsälvens avrinningsområde innehåller två större delflöden; Örekilsälvens huvudfåra samt Munkedalsälven. Älven är av riksintresse för naturvärden. Älven är också Natura 2000-område och delar av Munkedalsälven är naturreservat. Örekilsälven och Munkedalsälven rinner samman i Munkedals samhälle och därefter mynnar älven i Gullmarsfjorden. Örekilsälven är västkustens största vattendrag norr om Göta älv. Från Kärnsjön strömmar vattendraget i rakt sydlig riktning genom ett imponerande lövklätt ravinlandskap, samman-	

strålar med Munkedalsälven för att sedan passera rakt genom Munkedals tätort innan det rinner ut i Saltkällefjorden. Utmed större delen av denna sträcka växlar Örekilsälven mellan forsande och strömmande partier, endast avbrutna av mindre områden med lugnare höljor.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:

1. Åtgärder för att bevara områdets värden:

Kalkning bör fortsätta enligt kalkningsprogrammet. Åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt bör genomföras liksom bevarandeplanen för Natura 2000-området. Detta medför bland annat fortsatt restaurering av flottledsrensade sträckor samt åtgärder för fiskvandring och vattenreglering.

2. Åtgärder som påtagligt kan skada områdets värden:

Vattendraget är påverkat av försurning och övergödning. En majoritet av sötvattnet till Gullmarn kommer ifrån Örekilsälven och transporten av näringsämnen, organiskt material och olika typer av föroreningar påverkar därför framför allt fjordens inre delar, med till exempel algbloomning, låga syreförhållanden och bottendöd som följd.

3. Utveckling av områdets värden:

För att gynna friluftslivet kan man i samråd med markägarna/fiskevårdsområdet utveckla/behålla promenadstråk längs med älven och även utveckla/behålla guidade turer.

Planering och säkerställande:

Örekilsälven är *Natura 2000-område* (SE0520163) enligt art- och habitatdirektivet. I direkt anslutning till området ligger *naturreservatet* Kviström liksom ett biotopskydd. Örekilsälven omfattas av *strandskydd*, till stor del utvidgat. Den nedre delen är *fredningsområde för fisk*.

Arbetet med att skydda delar av älven som naturreservat pågår.

Områdets huvuddrag:

Örekilsälven är västkustens största vattendrag norr om Göta älv. Från Kärsjön strömmar vattendraget i rakt sydlig riktning genom ett imponerande lövklätt ravinlandskap, sammanstrålar med Munkedalsälven för att sedan passera rakt genom Munkedals tätort innan det rinner ut i Saltkällefjorden. Utmed större delen av denna sträcka växlar Örekilsälven mellan forsande och strömmande partier, endast avbrutna av mindre områden med lugnare höljor. Delar av sträckan är rensad eftersom älven fram till 1950-talet utnyttjats för flottning. Omfattande restaureringsinsatser har utförts under de senaste åren i syfte att återskapa lämpliga lek- och uppväxtplatser för älvens ursprungliga laxstam i dessa områden. Även ål, havsnejonöga, färna och havsöring förekommer i älven. Vid utloppet från Kärsjön ligger en kraftstation som reglerar vattenflödet i ån via en tappningsplan fastställd i en vattendom 1990.

För att förebygga ras inom bebyggda områden, har stabilitetshöjande åtgärder vidtagits utmed flera längre älvsträckor. Schaktning, tryckbankar, omgrävning och erosionsskydd är några av de åtgärder som genomförts, vilket på vissa platser lett till kraftig påverkan inom älvens strandzoner.

Älven påverkas även av utsläpp från två större punktkällor, pappersbruket AP Munkedals AB samt Munkedals reningsverk. Lakvatten från Hästskedsmossens deponi avvattnas via Nyrödsjön till Munkedalsälven.

De sista två kilometrarna mot Saltkällefjorden flyter Örekilsälven sakta mellan omväxlande öppna, omväxlande löv- eller barrskogsklädda stränder, som bitvis bildar ytterligare ett ravinlandskap. Här har nya E6 byggts rakt över dalgången, vilket påverkar mindre delar av ravin-skogen. I detta område finns också en båtuppläggningsplats med båthamn.

Ravinbranterna upp mot Kärsjön kläds mestadels av mäktiga lövskogar med stor artrikedom

när det gäller mossor, lavar och svampar. Dominerande trädslag är ask, klibbal, alm, lönn, ek och gråal. På vissa platser står grova lövträd, främst ek, och vittnar om en tidigare betesepok. I buskskiktet förekommer ofta hassel och hägg. Närmast älven finns större bestånd av över-
svämningsskog med klibbal. Förekomsten av såväl stående som liggande död ved är god och synliga spår av skogsbruk är få, vilket sammantaget gynnar ett rikt fågelliv. Närvaron av bäver i dalgången tillgodoser fortlöpande behovet av död ved. På några platser, där sluttningarna är som brantast, går berget i dagen och här kan man finna särpräglad ormbunks- och örtflora, som bitvis visar spår av kalkpåverkan.

Områdets avgränsning:

Området har utökats så att landskapet med herrgårds och bruksmiljö kring älven ingår. Här bedöms landskapet ha en naturlig koppling till älven och den verksamhet som var knuten till vattnet och som berikar upplevelsen av området.

Andra riksintressen som berörs:

1. RI Naturvård: Örekilsälven med Kärsjön
2. RI Kulturmiljövård: Torp-Munkedal

Övrigt underlag:

Området ingår i Åtgärdsprogrammet för Västerhavet.

Referenser:

- Alenäs, I. 1975: Naturvårdsinventering av Örekilsälvens dalgång (i koncept). Länsstyrelsen.
Alenäs, I., Hartelius, R. & Olsson, C. 1975: Naturvårdsinventering av Örekilsälvens dalgång.
Andersson, P. A. 1976: Örekilsälvens dalgång - en naturinventering. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1976:4.
Bergquist, B. 1996: Särskilt skyddsvärda vattenområden med hänsyn till fiske, friluftsliv och förekomst av skyddsvärda fiskarter/stammar.
Dals-Eds kommun. 1977. Kommunöversikt.
Ericson, U., Medin, M. 1994: Bottenfaunan i Bohuslänska vattendrag. Länsstyrelsen 1994:7. Göteborg.
Eriksson, H. & Norin, J. 1975: Ravinlandskapet i Gesäter. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1975:1
Fellows-Johansson, J. 1984: Örekilsälven, Kärsjön. Landskap och processer. Länsstyrelsen, rapport 1986:4.
Fiskeriverket, beslut 1988-04-11 rörande Områden av riksintressen för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk.
Fiskeristyrelsen 1984: Bevarande av de svenska fiskbeståndens genetiska resurser.
Harlén, A. & Höglind, K. 1996. Förslag till samordnat miljöövervakningsprogram för riksintressanta sjöar och vattendrag i Göteborgs och Bohus län.
Larsson, A & Finsberg, M. 1997: Inventering av ädellövskog. Munkedals kommun. Länsstyrelsen, rapport 1997:9.
Lundahl, B. 1984-86. Lövskogsinventering. Dals-Eds kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1988:3.
Länsstyrelsen 1976: Natur i Älvsborgs län. s 237-238.
Länsstyrelsen 1979: Natur i Göteborgs och Bohus län.
Länsstyrelsen 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1994:5.
Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län 1995: Vatten i Göteborgs och Bohuslän
Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län 1997: Inventering av naturgrus i Göteborgs och Bohus län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län 2005: Bevarandeplan för Natura 2000-området Örekilsälven.
Munkedals kommun 1984: Kommunomfattande markanvändningsplan.

Naturvårdsverket 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.
Nilsson, S. 1959: I Kvistrumsdalen och kring Kärnsjön. Ur Natur i Bohuslän.
Vattenmyndigheten Västerhavet & Länsstyrelsen Västra Götalands län: Rapportnr: 2010:04. Åtgärdsprogram Västerhavets vattendistrikt, 2009-2015.
Länsstyrelsen Västra Götaland: Fiskeregler i havet i Västra Götalands län. 2013.

Förutsättningar att behålla upplevelsevärden

Nedan följer exempel på åtgärder och verksamheter som kan skada värdena för friluftslivet:

- Åtgärder eller verksamheter som bidrar till försurning eller övergödning, eller hinder för fiskvandring.
- Omfattande avverkningar, ledningsdragningar, barriäreffekter på grund av nya vägdragningar.
- Bebyggelse eller anläggningar som försvårar allmänhetens tillgång till stränderna.